

Ενδιαφέρονται:

- Η Συμβουλευτική και ο Επαγγελματικός Προσανατολισμός ενδιαφέρονται
- Α. για τα προβλήματα του ατόμου που σχετίζονται με την επαγγελματική του πορεία
- Β. για τα προβλήματα που μπορεί να έχουν σχέση με όλες τις δραστηριότητες και τις πτυχές της ζωής του ατόμου.

Αναφέρω:

- Προβλήματα επαγγελματικού προσανατολισμού:
- 1.Ατομικά
- 2.Οικογενειακά
- 3.Κοινωνικά
- 4.Οικονομικής φύσεως.

Ο διαπολιτισμός.

- Η διαπολιτισμικότητα στην εποχή μας:
- Α.Στην εκπαίδευση
- Β.Στην εργασία
- Γ.Στην κοινωνία.

Ο διαπολιτισμικός σύμβουλος.

- Ο ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΣ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΔΙΑΘΕΤΕΙ:
Α) διαπολιτισμική γνώση, διαπολιτισμική συνειδητοποίηση και διαπολιτισμικές δεξιότητες.

Ο κατάλληλος άνθρωπος στην κατάλληλη θέση.

- Η πρώτη θεωρία επαγγελματικής επιλογής, η οποία άσκησε τεράστια επίδραση στο χώρο της συμβουλευτικής σταδιοδρομίας μέχρι και τα μέσα του 20ου αιώνα, διατυπώθηκε από τον F. Parsons (1909) στο βιβλίο «Choosing a Vocation». Ονομάστηκε θεωρία «χαρακτηριστικών και παραγόντων» καθώς έδινε έμφαση στις ψυχολογικές μετρήσεις με τη χρήση τεστς και επιχειρούσε το ταίριασμα χαρακτηριστικών των ατόμων με συγκεκριμένες επαγγελματικές θέσεις, στη λογική του «ο κατάλληλος άνθρωπος στην κατάλληλη θέση».

Η πορεία από τον ποσοτικό στον αφηγούμενο τύπο...

- Εξάλλου, εκείνη την περίοδο (Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος και εξής), τα τεστ ικανοτήτων και ευφυΐας ήταν ήδη διαδεδομένα στον αμερικανικό στρατό, επιδιώκοντας την εύρεση ενός αποτελεσματικού τρόπου τοποθέτησης του στρατεύματος σε υπηρεσίες (Σιδηροπούλου-Δημακάκου, 2007).

Θεωρίες...

- Οι θεωρίες που διατυπώθηκαν από τη βιομηχανική περίοδο και έπειτα, έστρεφαν το ενδιαφέρον τους στην ανάπτυξη της σταδιοδρομίας με την έννοια του προσανατολισμού στην εργασία αλλά και μιας σειράς αποφάσεων που σχετίζονται με το επάγγελμα. Μπορούν να διαχωριστούν σε ψυχολογικές, μη ψυχολογικές και σύνθετες θεωρίες. Οι ψυχολογικές θεωρίες επικεντρώνονται στο άτομο και τονίζουν την εσωτερική κινητήρια δύναμή του σχετικά με τις επαγγελματικές επιλογές.

Οι μη ψυχολογικές θεωρίες.

- Οι μη ψυχολογικές θεωρίες αποδίδουν την επαγγελματική ανάπτυξη σε εξωτερικά συστήματα που επηρεάζουν το άτομο, όπως οι κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες.

Οι μικτές θεωρίες.

- Τέλος, οι σύνθετες θεωρίες, αναγνωρίζουν την επίδραση πλήθους παραγόντων στη σταδιοδρομία (Σιδηροπούλου-Δημακάκου, 2007). Οι ψυχολογικές προσεγγίσεις έχουν λάβει μέχρι σήμερα ευρύτερη αποδοχή, γι' αυτό και εστιάζουμε σε αυτές στη συνέχεια.

Holland...

- Η γνωστή, τυπολογική θεωρία του Holland (1985) υποστηρίζει ότι συγκεκριμένοι τύποι προσωπικότητας ταιριάζουν ιδιαίτερα με συγκεκριμένα επαγγέλματα. Το άτομο είναι ικανοποιημένο από το επάγγελμα που ασκεί, όταν η προσωπικότητά του αντιστοιχεί με το επαγγελματικό περιβάλλον στο οποίο βρίσκεται. Ο Holland πρότεινε έξι τύπους προσωπικότητας: Ρεαλιστικός (π.χ. εργάτης, γεωργός), Έρευνητικός/Διανοητικός (επαγγέλματα σε σχέση με τα Μαθηματικά και τις Φυσικές Επιστήμες), Κοινωνικός (π.χ. εκπαιδευτικός, σύμβουλος), Συμβατικός (π.χ. γραμματέας, υπάλληλος), Επιχειρηματικός (διευθυντικό στέλεχος, επιχειρηματίας, ηγέτης) και Καλλιτεχνικός (επαγγέλματα συναφή με τις Τέχνες). Η τυπολογική θεωρία έχει αποτελέσει τη βάση για σχετικά ερωτηματολόγια και έχει ασκήσει μεγάλη επίδραση στην συμβουλευτική πράξη.

Καταγραφή.

- Καταγράφοντας τον εαυτό μας: η πορεία προς το επάγγελμα: από τον έσω εαυτό μας προς το επάγγελμα, από τις εξωτερικές συνθήκες στις οποίες ζούμε προς το επάγγελμα.
- Ερ: ποιος τύπος είσθε, ποιο επάγγελμα θα σας ταίριαζε;

Η θεωρία της Roe.

- Η θεωρία της Roe, υιοθετώντας το σύστημα ιεράρχησης αναγκών του Maslow, βλέπει την επαγγελματική ανάπτυξη ως μια διαδικασία εκπλήρωσης αναγκών που φτάνει έως την αυτοπραγμάτωση. Θεωρεί ότι το οικογενειακό κλίμα συνδέεται με τις μελλοντικές επαγγελματικές επιλογές των παιδιών. Βασική της θέση είναι ότι οι ανάγκες που δεν ικανοποιούνται από την οικογένεια στην παιδική ηλικία γίνονται υποσυνείδητα κίνητρα ενώ, υποθέτει ότι οι προσωπικότητες προσανατολίζονται είτε προς τα πρόσωπα είτε προς τα αντικείμενα, ανάλογα με το βαθμό ικανοποίησης των αναγκών από τους γονείς. Τα άτομα της πρώτης κατηγορίας επιλέγουν επαγγέλματα που παρέχουν κοινωνική ανταμοιβή ενώ όσοι ανήκουν στη δεύτερη κατηγορία, είναι πολύ πιθανό να αναπτύξουν επιστημονικά ενδιαφέροντα, χωρίς να είναι πρωταρχική ανάγκη τους να βασίζονται στους άλλους.

Με βάση τη θεωρία της Roe.

- Προκειμένου να επιτυγχάνετε τη δική σας αυτοπραγμάτωση, ποιο επάγγελμα θα επιλέγατε και γιατί;

Super...

- Η εξελικτική προσέγγιση του Super (1957), έχει τύχει μεγάλης αναγνώρισης στην επαγγελματική ψυχολογία και έχει προκαλέσει έντονο επιστημονικό ενδιαφέρον. Σύμφωνα με τον Super, οι επαγγελματικές προτιμήσεις και ικανότητες, οι συνθήκες μέσα στις οποίες οι άνθρωποι ζουν και εργάζονται, άρα και η αυτοαντίληψή τους, αλλάζει με το χρόνο και την εμπειρία, κάνοντας την επαγγελματική επιλογή και ανάπτυξη μια συνεχή, αδιάκοπη διαδικασία. Η εκπλήρωση της αυτοαντίληψης και ο βαθμός ικανοποίησης του ατόμου από την εργασία του είναι ανάλογα με το βαθμό στον οποίο μπορεί να βρει ικανοποιητικές διεξόδους στις ικανότητες, στα ενδιαφέροντα και τις αξίες του. Ο Super διαχωρίζει την επαγγελματική ανάπτυξη σε μια σειρά εξελικτικών σταδίων («μείζονες κύκλοι»): την ανάπτυξη, τη διερεύνηση, την εδραίωση, τη συντήρηση και την παρακμή.

Με Βάση το Super...

- Θεωρείτε ότι εάν παρήκμαζε η σχέση σας με το επάγγελμά σας θα επιλέγατε κάτι άλλο; Πόσο εύκολο είναι αυτό;

Krumboltz...

- Εξίσου ενδιαφέρουσα είναι η προσέγγιση της κοινωνικής μάθησης στην επαγγελματική ανάπτυξη (Krumboltz, 1979), κατά την οποία, οι συμπεριφορές των ατόμων δημιουργούνται περισσότερο από τις ποικίλες εμπειρίες που βιώνουν, παρά από έμφυτες ψυχικές διαδικασίες. Οι άνθρωποι τείνουν να επαναλαμβάνουν συμπεριφορές για τις οποίες ανταμείβονται και να αποφεύγουν άλλες, για τις οποίες τιμωρούνται. Βασική θέση του Krumboltz είναι ότι αναρίθμητοι παράγοντες μπορούν να βοηθήσουν το άτομο να μάθει και να αποκτήσει τις απαραίτητες δεξιότητες για να διαχειριστεί τη σταδιοδρομία του.

Οι σύγχρονες καταστάσεις...

- Οι σύγχρονες, μεταμοντέρνες προσεγγίσεις για την επαγγελματική ανάπτυξη αντανακλούν τη στροφή στη σταδιοδρομία από τη γραμμικότητα και τη μονιμότητα, στην αστάθεια, την αβεβαιότητα και τις συχνές μεταβάσεις. Για παράδειγμα, η προσέγγιση του Χάους για τη Σταδιοδρομία (Bright & Pryor, 2011) διατυπώνει την άποψη ότι τα άτομα και τα πλαίσια στα οποία αναπτύσσεται η σταδιοδρομία τους (αγορά εργασίας, οργανισμοί, κοινωνικές ομάδες) αποτελούν σύνθετα συστήματα που λειτουργούν διαρκώς κάτω από επιδράσεις σταθερότητας αλλά και αλλαγής. Επομένως, τα άτομα χρειάζεται να προετοιμάζονται για τις αλλαγές και να τις αξιοποιούν, ενώ, σύμβουλος και συμβουλευόμενος, καλούνται να διατηρούν την αισιοδοξία τους ακόμη και σε «χαοτικές» καταστάσεις.

Krumboltz...

- Βασιζόμενη σε παρόμοια φιλοσοφία, η Θεωρία Μάθησης για το Τυχαίο (Krumboltz, 2009, 2011) υποστηρίζει ότι τα άτομα είναι αναγκαίο να επενδύουν στις απρόοπτες καταστάσεις σταδιοδρομίας οι οποίες, στον 21ο αιώνα, αποτελούν μάλλον τον κανόνα παρά την εξαίρεση. Η αξιοποίηση των τυχαίων γεγονότων («ετοιμότητα στο τυχαίο») μπορεί να βελτιώσει την προσωπική και επαγγελματική ζωή. Παράλληλα, τα άτομα χρειάζεται να αναπτύσσουν πέντε αναγκαίες δεξιότητες σταδιοδρομίας: 1) *περιέργεια*, για την ανακάλυψη νέων μαθησιακών εμπειριών, 2) *επιμονή*, επενδύοντας ενέργεια στους στόχους, 3) *ευελιξία*, ως ικανότητα προσαρμογής στις νέες καταστάσεις, 4) *αισιοδοξία* και 5) *ικανότητα ανάληψης ρίσκου*.

Η αφήγηση, ενεργητική ακρόαση, το παράδειγμα του Οδυσσέα στους

Φαίακες.

Τέλος, τα τελευταία χρόνια, αναδύεται ολοένα περισσότερο η αξία της αφήγησης στην επαγγελματική συμβουλευτική. Η αφηγηματική προσέγγιση επικεντρώνεται στην παραγωγή εμπειριών μέσα από τις ιστορίες ζωής του ατόμου, οι οποίες λειτουργούν ως «φίλτρα» που ελέγχουν τις εμπειρίες και μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τον πελάτη για να «ξαναγράψει» νέες ιστορίες, που τονίζουν τους προτιμώμενους τρόπους συσχέτισης με τον εαυτό του και τους άλλους (Brott, 2005). Οι αφηγήσεις δεν αντανakλούν μόνο την πραγματικότητα αλλά τη δημιουργούν, παρέχοντας τη δυνατότητα στους πελάτες να προσδώσουν το δικό τους νόημα στις εμπειρίες (Καλίρης & Κρίβας, 2013). Κοινός στόχος των αφηγηματικών μεθόδων (βλ. *Storied Approach, Story telling, Life Design*) είναι η σύνδεση των διαφόρων μικρών ιστοριών μεταξύ τους και η συγκατασκευή, μαζί με το σύμβουλο, νέων, πιο ικανοποιητικών σεναρίων ζωής και σταδιοδρομίας (Savickas, 2012).

Εξηγήστε την επιλογή σας.

- Ένας έφηβος απευθύνεται συνήθως σε ένα/μία εκπαιδευτικό με σκοπό:
 - α. να πάρει λύσεις από τον σύμβουλο ώστε να αντιμετωπίσει τις δυσκολίες του/της
 - β. να αναζητήσει βοήθεια, συμβουλή, υποστήριξη για τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει και να βρει τρόπους αλλαγής στάσεων/καταστάσεων που τον/την απασχολούν και του/της προκαλούν αρνητικά συναισθήματα
 - γ. να εκφράσει τα συναισθήματα του/της

Τύποι ανθρώπων:

- Κατά Πλάτωνα:
- Φιλόσοφοι
- Επίκουροι
- Εργάτες.

Ανθρώπινη προσδιοριστικότητα.

- Θεωρητικός
- Πρακτικός
- Μοναχικός
- Κοινωνικός
- Ρομαντικός ή ρεαλιστής
- Φοβίες
- Επιδιώξεις (ανάλογα η ζωή και η επιλογή επαγγέλματος).

Είδη συμβουλευτικής ψυχολογίας.

- Επιπλέον, ως προς το είδος της βοήθειας που προσφέρει και ως προς τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των ανθρώπων προς τους οποίους απευθύνεται αυτή η βοήθεια, μπορεί να πάρει διάφορες μορφές. Έτσι έχουμε την προληπτική συμβουλευτική, την εκπαιδευτική συμβουλευτική, την εργασιακή συμβουλευτική, την συμβουλευτική γονέων, τη συμβουλευτική ζεύγους – οικογένειας, τη συμβουλευτική για την αντιμετώπιση κρίσιμων καταστάσεων, τη συμβουλευτική τρίτης ηλικίας, τη διευκολυντική συμβουλευτική, την συμβουλευτική αποκατάστασης.

Τεχνικές συμβουλευτικής:

- Ανάμνηση
- Ενσυναίσθηση
- Αντανάκλαση συναισθήματος και σκέψης
- Εικονικές καταστάσεις
- Βιωματική προσομοίωση, χρήση ερωτηματολογίου.
- Ενδοσκόπηση
- Αλώθηση
- Προβολή
- Εξήγηση, παράφραση.

Λέξεις κλειδιά.

- Συμβουλευτική • Συμβουλευτική ψυχολογία • Θεωρίες συμβουλευτικής • Τεχνικές • Συμβουλευτική διαδικασία • Επαγγελματική συμβουλευτική • Αυτοαντίληψη • Αυτογνωσία • Δεοντολογία • Στατιστική • Ομαδική συμβουλευτική • Επικοινωνία • Διαπροσωπικές σχέσεις • Συνέντευξη • Δομημένη συνέντευξη • Μη δομημένη συνέντευξη.

Το προτιμότερο είδος.

- Ποιο είδος συμβουλευτικής είναι καταλληλότερο για την αντιμετώπιση της απώλειας ενός σημαντικού προσώπου; α) Διευκολυντική Συμβουλευτική
- **β) Συμβουλευτική κρίσιμων καταστάσεων**
- γ) Συμβουλευτική αποκατάστασης

- Ένας μαθητής χτύπησε κάποιον συμμαθητή του την ώρα του διαλείμματος. Καλείστε να λάβετε κάποια απόφαση με απώτερο στόχο την μη επανάληψη παρόμοιων συμβάντων στο σχολείο. Δώστε δύο εναλλακτικές προτάσεις, επιχειρηματολογήστε.

Αντανάκλαση συναισθήματος.

- Ποια τεχνική συμβουλευτικής εφαρμόζει ο εκπαιδευτικός-σύμβουλος στο παρακάτω απόσπασμα; Τι εξυπηρετεί η τεχνική αυτή; Μαθητής-Συμβουλευόμενος: «Ακόμη κι αν απομακρυνθείς, τα μεγάλα παιδιά σε ακολουθούν συνέχεια. Εάν το πεις στον διευθυντή, θα σε πιάσουν μετά το σχολείο. Δεν μπορείς να κάνεις τίποτα.» Εκπαιδευτικός-Σύμβουλος: «Νιώθεις ανυπεράσπιστος επειδή δεν μπορείς να τα βγάλεις πέρα με αυτούς τους νταήδες.» Στοιχεία καλής απάντησης: Αντανάκλαση συναισθήματος.

Summerhill.

- Κορίτσι 18 ετών στην τρίτη λυκείου, προβληματίζεται ποια σχολή να επιλέξει: Αισθητική ή Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης; Οι γονείς της επιθυμούν το επάγγελμα της δασκάλας. Ποια η συμβουλή σας με βάση την πρακτική στο Summerhill και τα διδάγματα του Neill;